

навчальних програм, використання новітніх технологій та поглибленої взаємодії з культурними установами.

Література:

1. Гуріч З. В. Розвиток художньої освіти в навчальних закладах Півдня України (середина XIX – початок XX століття) / З. В. Гуріч // Становлення образотворчого мистецтва в сучасному соціокультурному просторі : матеріали V Вскукр. Наук.-практ. Конф. (Луганськ, 20-21 лют. 2014 р. Луганськ : ЛДАКМ, 2014. С. 87-93. URL : https://ipood.com.ua/data/avtoreferaty_i_dysertatsii/2017/avtoref_Huritch.pdf

2. Коваленко Л. В. Мистецтво і освіта: педагогічні підходи до навчання образотворчого мистецтва в Одесі. *Мистецька педагогіка: виклики сучасності*. Вип. № 11(1), 2022. С. 45-55.

3. Никифоров А. М. Теорія і практика навчання декоративного мистецтва в історії розвитку художньої освіти України (XIX – початок XX ст.) дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01. Суми, 2024. 538 с. URL : https://sspu.edu.ua/images/2024/docs/dis/Nykyforov_Dis-_7d5a8.pdf

4. Петренко Н. М. Розвиток педагогічної художньої освіти в Одесі в XX столітті». *Науковий вісник Одеського університету*. Вип. № 14(2), 2021. С. 56-67.

5. Сіренко І. А. Історія художньої освіти в Україні: одеський контекст. *Педагогіка мистецтва: досвід та традиції*. Вип. № 7(3), 2020. С. 22-34.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-491-0-81>

ТЕМБРОВО-СЕМАНТИЧНІ АСПЕКТИ ЗВУЧАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДУХОВОЇ ГРУПИ У КОНТЕКСТІ ГЕНДЕРНОЇ ТЕОРІЇ

Гавриленко Л. В.

*доктор філософії за напрямом 025 – Музичне мистецтво,
провідний концертмейстер кафедри духових та ударних інструментів
Одеська національна музична академія
імені А. В. Нежданової
м. Одеса, Україна*

Важливою частиною сучасної наукової картини, у тому числі у сфері мистецтвознавства, є гендерні дослідження, що розкривають різноманітні історико-теоретичні аспекти мистецтва. Яскравим проявом гендерности у сучасному культурознавстві є парадигма «чоловіче/жіноче», «маскулінне/фемінне», яка багатогранно проявляється у музичному мистецтві і потребує застосування сучасних мистецтвознавчих методів

дослідження, у тому числі у сфері європейської камерно-інструментальної творчості для духових інструментів, розглядаємої з точки зору особливостей прояву в ній гендерної тембро-звукової моделі як аспекту тембрової характеристики різних інструментів духової групи.

Огляд історії формування та еволюції духових інструментів виявив присутність гендерної ознаки духових інструментів у зв'язку з особливостями їх застосування у духовно-релігійному та соціально-побутовому сферах життя. Більшість духових інструментів мають сакральне походження та призначеність (авлос і сирінкс як сакральні інструменти античних богів, які застосовуються у релігійних обрядах – Діоніса/Вакху, Аполлона та Кібели), а також активно функціонують в античній трагедії, музичних, поетичних, спортивних змаганнях (наприклад, під час ритуалізованого бенкету-симпосія, задля синхронізації дій гребців, у траурних церемоніях), як військовий інструмент, в інших ситуаціях (у войовничій Спарті) [8, р. 59-60]. За давньогрецькою легендою, авлос був створений з кісток оленя самою богинею Афіною, затверджений фрігійським сатиром та пастухом Марсієм як особливий магічний інструмент [7, р. 366-368].

Історичні факти засвідчують розподіл на чітко окреслену гендерну функціональність духових інструментів: фемінність давньоримської флейти тібії та маскуліність мідних духових інструментів античної пори [3, с. 230-231], що зберігалось і в наступні епохи Середньовіччя, Відродження, Нового часу.

Розгляд історичних матеріалів дозволив виявити гендерну біфункціональність таких інструментів як флейта: існування військової флейти з тембровою семантикою войовничості, активності, смерті, розрухи, лиха, що характеризують чоловічий аспект (поперечна флейта «*fistula militaris*») [1, с. 26; 6], і паралельне існування протилежного семантичного наповнення інструмента – ніжності, чутливості, жіночності у повздовжній флейті «*flaute dolce*» (флейта д'амур). Схожа дуальність присутня і в звуко-семантичній моделі гобою і кларнету (наприклад, застосування гобою д'амур) [2, с. 159].

Відносно духових інструментів мідної групи констатуємо первинну маскулітну природу труби, валторни та тромбону, стійку героїчно-піднесену семантику звучання труби (втілення образів земної та небесної влади, максимального ступеня радості, урочистості та могутності) і еволюцію у семантичному наповненні валторни і тромбона: героїзм та витонченість валторни, відхід від мілітарно-церемоніальних та мисливських асоціацій у сторону більш виразного, м'якого та співочого звуку [4, с. 16-17]. Воєнна семантика тромбону поступово змінює свій тембровий ракурс у сторону духовно-церковного призначення інструменту з збереженням позитивного полюсу маскулітності.

Література:

1. Єрмак І. Ю. Флейтове виконавське мистецтво Західної Європи XVIII століття: розвиток інструменту, техніка, репертуар : дис. ... канд. мистецтвознавства. Київ, 2020. 432 с.
2. Карп'як А. Особливості сприйняття та відтворення художніх завдань у звукодинамічній амплітуді голосу флейти. *Вісник Львівського університету. Серія мистецтвознавство*. 2016. Вип. 17. Львів : Львівський національний університет. С. 159-166.
3. Кушнір А. Я. Еволюція поперечної флейти від стародавніх часів до XVIII сторіччя. *Музичне мистецтво* : зб. наук. статей / Донец. держ. муз. акад. ім. С. С. Прокоф'єва, Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Донецьк : Юго-Восток, 2013. Вип. 13. С. 229-236.
4. Цзу Лінзуй. Темброва семантика духових інструментів у жанровій формі циклічної симфонії : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. Одеса, 2021. 21 с.
5. Katchmarschik W. Some mysteries of ancient Greek aulets. *Journal of International Double Reed Society*. 1994, July. № 22. P. 93-99.
6. Tinctoris J. Terminorum musicae diffinitorium. Treviso : Gerardus de Lisa, n.d. [ca.1494]. URL: https://ks4.imslp.info/files/imglnks/usimg/b/bf/IMSLP249758-PMLP404790-terminorum_musicae_diffinitorium.pdf (дата звернення: 25.03.2025).
7. West M. L. Ancient Greek Music. Oxford : Clarendon Press, 1992. 424 p.
8. Wilson P. The aulos in Athens. *Performance culture and Athenian democracy*. Ed. by S. Goldhill and R. Osborne. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. P. 58-95.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-491-0-82>

ВІЗУАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ДИЗАЙН: ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СТИЛЮ У ГЛОБАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

Гладушевська О. М.

викладач кафедри дизайну

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Візуальна ідентичність є ключовим інструментом формування національного образу та культурної дипломатії в умовах сучасного світу. В епоху глобалізації та постконфліктного відновлення України дизайн